



# Samen Kerk opbouwen *vanuit de Geest*



## VISIETEKST

Bisschop Lode Van Hecke

Gent, 11 april 2021

bisdom  
Gent

## INHOUD

<b>Inleiding</b>	<b>3</b>
<b>Bron en Centrum</b>	<b>5</b>
<b>Onze context</b>	<b>7</b>
<b>Accenten</b>	<b>9</b>
1. Synodaliteit, subsidiariteit en collegialiteit	9
2. Aandacht voor jongeren, ouderen en vrouwen in de Kerk	13
3. Missionaire zending en evangelisatie	17
4. Zorg voor de armen	20
<b>In de vreugde van de Geest</b>	<b>21</b>
<b>Vraag van bisschop Lode</b>	<b>22</b>

## Samen Kerk opbouwen *vanuit de Geest*

Bisschop Lode vraagt deze visietekst persoonlijk te overwegen. Aanstrepen in de tekst wat je bijzonder treft, wat onduidelijk blijft en wat vragen bij je oproept, kan zeker helpen bij de lectuur.

En vandaaruit roept hij op om er met anderen over te spreken. Dat kan in individuele ontmoetingen en natuurlijk in de vergaderingen waar we samenkomen. In het bijzonder vraagt hij om de tekst te agenderen in de vergaderingen van de parochie- en dekenale ploegen.

**Alle vragen, bedenkingen en suggesties zijn welkom op**

[sec.bisschop@bisdomgent.be](mailto:sec.bisschop@bisdomgent.be)

Beste zuster en broeder in het geloof,

1. Sinds mijn bisschopswijding op 23 februari 2020 is er veel gebeurd. Bij een terugblik op de voorbije maanden heb ik een aantal gedachten samengevat die ik graag met jou wil delen, een eerste aanzet van wat een beleidstekst of visietekst zou kunnen worden. Ik zeg het met voorzichtigheid omdat ik op veel plaatsen nog niet ben gekomen. Mijn planning is van meet af aan in het honderd gelopen door corona. Ze zag er nochtans veelbelovend uit: de dekenale bezoeken, de bezoeken aan de religieuze congregaties,... We moesten elke keer weer schrappen en uitstellen.

2. Toch is er in het afgelopen jaar al veel gebeurd en heb je het recht te vernemen hoe ver ik nu sta. Ik deel met jou mijn ideeën, zoals de vele mensen die met mij hun vreugden en zorgen gedeeld hebben. Bepaalde verwachtingen of opmerkingen kwamen vaak bij hen terug. Corona mag geen alibi zijn om niet vooruit te gaan. Integendeel, deze periode geeft mij de kans om mensen rustiger te ontmoeten, om beter kennis met hen te maken. Ik kan ook gemakkelijker de tijd nemen om kritisch na te denken over wat ik hoor en zie. In de mate je mij daarbij geholpen hebt, dank ik je oprecht.

3. Het woord dankbaarheid is het eerste dat bij mij opkomt na één jaar ons bisdom ontdekken en leiden. Dank voor het vertrouwen dat mij heel vlug geschonken werd. Dank ook voor

de manier waarop ik mijn zending ontving. Ik denk hierbij aan de woorden van de kardinaal: *“Behoud de ziel van een monnik”*. Deze woorden waren niet alleen een balsem op het hart, maar een opdracht: wees ook als bisschop gewoon jezelf. Dit betekent niet dat het bisdom moet herschape(n) worden in een grote abdij! Maar wel dat de mensen bepaalde verwachtingen in mij mogen stellen. Dit is wellicht wat paus Franciscus zelf gedacht heeft toen hij mij benoemde, na de gebruikelijke grondige consultatie.

4. Ik heb alle redenen om die dankbaarheid te blijven voelen als ik zie met hoeveel inzet en moed zowel mijn onmiddellijke medewerkers als de mensen op het terrein hun taak behartigen. We hebben een bisdom waarin men al lang aandacht heeft besteed aan vorming en de nodige toerusting van mensen. Het komt er nu niet alleen op aan om daar blijvende aandacht voor te hebben, maar ook om er nog meer de vruchten van te plukken en te onderscheiden hoe dat in dienst van de toekomst kan staan.

5. Laat mij even schetsen waarover ik het zal hebben in dit schrijven. Eerst wil ik delen vanuit welke (G)geest ik wil werken: wat is de bron en het centrum van waaruit alles moet gedacht en gedaan worden? Dit kan een licht werpen op de niet zo gemakkelijke context waarin we vandaag werken. Sommigen zullen denken aan een lijdensverhaal. Maar laat het dan een lijdensverhaal zijn waarin we Jezus volgen op de weg die Hij zelf is gegaan: in zijn passie zien we al het licht van de verrijzenis.

6. Daarna haal ik vier punten aan waarop ik in de komende jaren een accent zou willen leggen: (1) collegialiteit; (2) aandacht voor

## **In de vreugde van de Geest**

35. Hiermee heb ik mijn eerste bevindingen na één jaar bisschop-zijn willen neerschrijven. Zie ze als een algemeen kader waarbinnen ik de komende jaren wil werken. Veel vraagt nog verdere concretisering en uitwerking. Ik hoop al enkele grote en belangrijke thema's de komende tijd verder te kunnen uitschrijven. Ik denk daarbij aan de 'nieuwe parochie', de religieuzen (een wereld die me – zelf religieus zijnde – nauw aan het hart ligt) en zoals hierboven reeds gezegd: diaconie en caritas. Trouw aan wat ik geschreven heb, wil ik dat doen in een geest van welbegrepen synodaliteit en collegialiteit.

36. Mijn bisschopsleuze, die ook mijn abtsleuze was, is mijn gids in alles wat we zeggen en doen. We doen het *“in de vreugde van de Geest”*. Zoals ik bij mijn benoeming schreef: *“De vreugde is de bevestiging van echt leven, van vrede en harmonie. In die zin is vreugde wervend, zonder zich op te dringen. Maar het is de vreugde van de Geest. Hij is het principe van dynamisme en vernieuwing. Zijn vreugde is dus geen beate stilstand, maar elan en enthousiasme. Ze is kracht en moed. Daar staan we voor: Gods Geest houdt de toekomst open, ook in de moeilijkste omstandigheden.”*

b. Lode

Gent, 11 april 2021  
2de paaszondag (Beloken Pasen)

evangelisatie moet getuigen waarom we christen zijn. Het gaat om iets essentieels: om de zin van ons bestaan, om ons geluk, om wat het 'heil' genoemd wordt. Ons eigen heil en dat van heel de mensheid. Niet iedereen zal het zo zien. Hoe zou het anders kunnen? En dat hoeft misschien ook niet. Maar wij moeten weten waarin we geloven en waarom. Anders vallen we uit de boot die door de stormen moet.

33. Hoe nodig de evangelisatie bij ons ook is, toch mogen we nooit de grote wereld rondom ons vergeten. Liefde en geloof willen gedeeld worden. We zullen er nooit te weinig hebben. Integendeel: hoe meer we geven, hoe meer we krijgen. Sommigen voelen de roeping om 'elders' te gaan. Zij mogen deze oproep horen en positief beantwoorden! We hebben als christen geen enkel excuus om ons op onszelf terug te plooiën. We bidden dagelijks de psalmen in gemeenschap met broeders en zusters de wereld rond. We bidden en werken voor hen die God niet kennen, en ook dat de wereld rond.

#### **4. Zorg voor de armen**

34. Dat heet in onze kerkelijke termen: diaconie en caritas. Dit punt is zo belangrijk en onmiddellijk gelinkt aan ons geloof dat ik het later apart zal behandelen. Ik vernoem het hier al omdat ik het als een prioritair punt beschouw. De Kerk heeft zelfs na het Tweede Vaticaans Concilie het ambt van de (permanente) diaken hersteld. De waarheid van onze boodschap staat of valt met onze aandacht voor de armen. Het omgekeerde is verraad aan het Evangelie. Maar daar komen we op terug.

jongeren en ouderen, maar ook voor de vrouw in de Kerk; (3) de missionaire zending van de Kerk 'naar 'buiten'' en (4) de zorg voor de armen. Deze vier punten zie ik als een grondtoon die als achtergrond blijft meeklinken in al ons pastorale werk.

#### **Bron en centrum**

7. Wij zijn Kerk vanuit Christus en vanuit de Geest die Hij ons schenkt. Zonder de goddelijke levensadem zijn we niets. Zonder Christus, onze Herder en Meester, lopen we verloren en hebben we de wereld niets te bieden. Als het 'levende lichaam' van Christus heeft de Kerk nood aan het voedsel dat Hij aanreikt om te leven: zijn Woord en de gaven van zijn Lichaam en Bloed. Dat gebeurt bij uitstek in de eucharistie. Oorspronkelijk was de bisschop de voorganger van de eucharistie. Om de eenheid in Christus en zijn Geest te ontvangen en te beleven kwamen de christenen samen, soms van ver, om met de bisschop de eucharistie te vieren en zo één te worden, één te zijn. Maar de kern van dit alles is noch de persoon van de bisschop, noch de tafel, noch de verzameling errond, maar Christus zelf. Hij schenkt ons de *communio* in de eucharistie. Als we dit voor ogen houden in al wat we doen, dan worden we hoe langer hoe meer inwendig vrij om in te gaan op wat Hij van ons verlangt. En dit drukt Hij uit in de concrete omstandigheden waarin we leven, doorheen mensen die naar Hem verwijzen en die de bemiddelaars zijn van zijn Woord en van zijn heilbrengend verlangen. Ik kan op dit punt niet genoeg de nadruk leggen. Dit is geen vrome inleiding die met de rest niet veel te maken heeft. Eigenlijk gaat het essentieel daarom. De rest vloeit daaruit voort. En alleen in gebed en de

overweging van het Woord Gods kunnen we onderscheiden in welke richting het moet gaan. Alleen in gebed en overweging krijgen we de nodige kracht en de soepelheid om aan Gods verlangen te beantwoorden. Wat daar niet uit voortkomt, is niets anders dan pover mensenwerk, op zand gebouwd. IJdel gefonkel.

8. De uitdrukking is bekend: we leven niet alleen in een tijd van veranderingen, maar in een verandering van tijd. Deze situatie biedt ongekende kansen. We hebben vaak de indruk dat er veel dringend werk dient te gebeuren. We lopen echter het gevaar door te hollen en niet te kunnen stoppen. Velen zijn zich daarvan bewust geworden tijdens de eerste lockdown, vanaf maart van vorig jaar. Er is inderdaad heel veel te doen. Te veel voor onze beperkte krachten. Maar als we de realiteit onder ogen zien vanuit een rustig geloof, dan hebben we niet het gevoel dat we de wereld op onze kleine schouders moeten dragen. De hele heilsgeschiedenis ging meer vooruit met nederige, vaak sociaal-economisch kleine mensen dan met machtigen en rijken. God werkt graag met kleine middelen en met 'kleine' mensen. De Redder van de wereld is al gekomen. We zijn gered en we mogen meewerken aan de doorbraak van Gods koninkrijk. Er is al veel aan het groeien en er gebeuren veel mooie dingen. We zijn omringd door vele moedige en mooie mensen.

9. Ik sta vol bewondering voor de velen die zich van dag tot dag inspannen om het Evangelie waar te maken, in parochieverband, in organisaties en voorzieningen of gewoon daar waar het mogelijk is zonder dat er veel structuur aan te pas komt. De hele geschiedenis door zijn er perioden geweest van radicale verandering. De mens verandert dan tot in zijn zelfverstaan en de

zijn. Ik worstel daar zelf ook mee. Tot wie spreek je? Op welke manier? En tot hoever ben je nog jezelf zonder een personage te gaan spelen dat je niet bent? Ik denk dat authenticiteit hier van belang is.

31. Ik breek hier een lans om te gaan naar de meest 'eenvoudigen' en naar de 'buitenstaanders' die voor het eerst iets van het geloof ontdekken. We kunnen hen ontmoeten op vele plekken in onze maatschappij: scholen, zorgvoorzieningen, diaconale initiatieven, verenigingen... Zij vormen waarschijnlijk de grootste groep van de mensen met wie we samenleven. Hoe kunnen we hen bereiken? De methode is steeds dezelfde: luisteren en ons afvragen wat hun existentiële vragen zijn op dat moment. Wie antwoorden geeft op vragen die niet aan de orde zijn verliest zijn tijd. Dan kan je alleen maar discussiëren en proberen gelijk te halen. Maar daar gaat het toch echt niet om in de Blijde Boodschap! Essentieel is ook de blik waarmee we naar de mensen kijken. Gaan we hen tegemoet met goedheid, mededogen, welwillendheid, vriendelijkheid? Geven we hen de kans om te groeien doordat we hen bemoedigen? Of geven we de indruk hen te veroordelen omdat ze 'te weinig doen voor hun geloof', omdat 'we hen te weinig zien', omdat ze niet goed genoeg begrijpen, omdat ze geen voorbeeld zijn van 'trouwe gelovigen'. Zo was Jezus zeker niet. Maar in onze Kerk is dat nog te veel het beeld dat mensen krijgen. Rigiditeit en onbegrip leiden tot frustratie en afhaken.

32. Er ligt bij ons een enorm veld van evangelisatie. Ik dank hier de buitenlandse priesters, seminaristen en andere gelovigen die ons komen helpen als missionaris. Wie zich engageert in de

voel je aan dat er continuïteit bestaat tussen ‘behoren tot’ en zich ‘buiten’ bevinden. Er zijn schakeringen van ‘min of meer’, of ‘een tijd lang’ of ‘de tijd nemen om’. Iemand van onze medewerkers stelt de vraag: *“Hoe verkondigen we met vreugde en blijheid ons geloof? En hoe zijn we hierbij creatief en laagdrempelig?”*. Alleen wie goed weet waar het in ons geloof echt om gaat kan ook echt laagdrempelig zijn. Want alleen hij of zij weet hoe ‘laagdrempelig’ wij allen in feite zijn en voelt niet de behoefte om iemand anders met misprijzen te benaderen. Zolang we onze eigen laagdrempeligheid, onze eigen kleinheid in hoop, geloof en liefde, niet kennen, laten we Jezus niet toe om onze voeten te wassen. Ik las in een mooie meditatie bij de voetwassing (van Joris Van Ael): *“Laten we ‘de illusie’ van ons kennen en kunnen prijsgeven aan de wassende handen van Jezus. Zo worden we deelgenoot van een andere gerechtigheid”*. Weigeren om kwaliteit aan te bieden ‘omdat de mensen dat toch niet verstaan’ is een vorm van misprijzen. Ze verstaan vaak veel meer dan we denken. Misschien meer dan wijzelf. Dat neemt niet weg dat er ook voort-durend gewerkt moet worden aan de verstaanbaarheid van de boodschap: natuurlijk moeten we zoeken naar nieuwe manieren om getuigenis af te leggen van ons geloof, natuurlijk moeten we proberen direct en begrijpelijk te spreken met de mensen die we ontmoeten. De vraag blijft steeds: tot wie richten we ons? En in welke hoedanigheid? Dat is voor mij een voortdurende uitdaging. Ik hoor na een homilie soms tegenstrijdige reacties, die gaan van *“heel goed, dat hebben we nodig!”* tot *“ik vroeg mij af of een groot deel van het kijkende publiek (in het geval van een eucharistieviering die uitgezonden wordt) daar veel aan gehad heeft.”* En de twee zullen wel juist

structuren die het samenleven bepalen ondergaan grondige transformaties. Bijgevolg neemt ook de naastenliefde nieuwe vormen aan. We veranderen daarom nog niet van planeet. Er is continuïteit. We blijven wortelen in het verleden. Maar we kunnen niet steeds zeggen: *“laat ons gewoon verder doen zoals vroeger”*, want dat vroeger is niet meer en onze huidige tijd heeft andere noden. Daaraan vasthouden is in veel gevallen een vermolmd decor rechthouden waarin een toneelstuk opgevoerd wordt waaruit het leven verdwenen is en dat iedereen verveelt.

### **Onze context**

10. Ik sprak over kansen voor het geloof. De seculiere wereld kan onze vijand niet zijn. Jezus heeft er zijn leven voor gegeven! We hoeven ons ook niet te vermoeien om recht te houden wat niet meer kan of om met de moed der wanhoop *‘gewoon verder te doen tot aan mijn pensioen’*. Niet wezenlijke zaken die we gewoon waren, mogen we loslaten, om uit te kijken naar nieuwe perspectieven en er aan mee te werken met enthousiasme. *‘De wachter antwoordt: de morgen is gekomen, de nacht is voorbij’ (Jes 21, 12)*. Voor wie geloven in de aanwezigheid van de Verrezen Heer is dit steeds het geval. Maar wie in de sporen treden van de Heer, verlangen ook niet per se de vruchten te zien van hun inspanningen. Ze doen gewoon hun werk, zonder zichzelf al te veel serieus te nemen. Ze zaaien zonder meer, met grote inwendige vrijheid en vreugde. En blijheid, ja toch, als er hier en daar een goed resultaat zich laat zien. Dankbaarheid zonder zich toe te eigenen wat Gods gave is.

11. Paus Franciscus heeft bij zijn pauskeuze als opdracht

gekregen niet alleen de curie te hervormen, maar de hele Kerk. Zijn we niet al lang aan het hervormen, sinds Vaticanum II? Ja en neen. Ja, in die zin dat de toon toen gezet is. De Heilige Geest heeft zich laten horen. Neen, in de mate dat we dachten dat het ging om aanpassingen aan de tijdsgeest, zonder dat we konden onderscheiden wat mode was ('wat minder orgel en wat meer gitaar'... met alle respect voor beide instrumenten!) en wat ernstige vernieuwing. Neen, in de mate dat we ons nog onvoldoende hebben gevoed aan de echte bronnen waarover het Concilie het had: de Bijbel en de Vaders van de onverdeelde Kerk. Zovele mensen zijn vandaag op zoek naar levenszin, naar inhoud en authenticiteit. Ook en vooral de jonge generaties. Dat ze het *echte* leven verlangen is de kans van ons... leven. Het sleutelwoord is hier natuurlijk: onderscheiding. Wat is leven? Wat is goed en wat niet? Wat kan of kan beter niet? Wat is risico's nemen en wat is religieus geknoei? Wel durven. Niet 'foefelen'.

Ik zou graag vier accenten leggen.

ons respect voor de ouderen bijbrengen. Bejaarde mensen hebben ervaring. Zij dragen in zich de rijkdom van het verleden en bezitten vaak een grote levenswijsheid. Zij zijn ook de trouwe mensen, die er nog altijd zijn en op wie we mogen rekenen. Dat alles heeft geen prijs. Maar ze hebben niet meer de soepelheid om zich vlug aan te passen aan de vele veranderingen. Vaak kunnen ze dat gewoon niet meer. En hoe onafhankelijker ze waren tijdens hun actief leven, hoe moeilijker ze het hebben om los te laten en om te aanvaarden dat de tijd om door te geven gekomen is.

Dat geldt op een bijzondere manier voor onze priesters. De vraag houdt me sterk bezig: Hoe kunnen we priesters die naar hun pensioen toe gaan begeleiden? Hoe helpen we hen om zich voor te bereiden op een volgend hoofdstuk in hun leven, wetend dat er geen 'aflossing van de wacht' is door een nieuwe generatie priesters? De vraag is des te belangrijker in een Kerk die haar personeel bijna tien jaar langer aan het werk houdt dan in het gewone leven.

### ***3. Missionaire zending en evangelisatie***

30. Een Kerk voor een elite of een Kerk voor iedereen? We kennen allemaal de tegenstelling die vlug gemaakt is en waarmee men elkaar beoordeelt. Het gaat hier voor mij om een valse en onvruchtbare tegenstelling. Een Kerk die zich bewust is van haar missionaire zending kan zich niet op zichzelf terugplooiën. Tegelijk kan zij alleen maar de kwaliteit doorgeven van wat ze zelf is. We hebben geen koopwaar aan te bieden, maar een manier van mens-zijn: mens zijn zoals God het wenst. En meteen



te laten nemen. Dat is nochtans de enige manier om toekomst mogelijk te maken. Een deken drukt het goed uit: we moeten *“onze gelovige, vaak goed opgeleide jongeren kansen geven! Zij dragen vaak ideeën uit die de toekomst kunnen dienen”*. En hij gaat verder: *“Het eens over een andere boeg gooien kan zo echt betekenis krijgen. Ook hier is het sleutelwoord vertrouwen!”*

Vertrouwen dus. Het is goed dat jongeren rijpere en oudere mensen ontmoeten die hen dat vertrouwen effectief schenken en iets van hen verwachten. Dat is wijsheid. En het kan voor hen een enorme hefboom zijn. Ze zullen het waarschijnlijk anders doen dan wij. Maar daarom niet minder gedreven door de Geest.

28. Misschien is het goed het volgende te bedenken in onze samenwerking met jongeren. Ze zijn vaak praktischer ingesteld dan hun voorgangers. Zoals iemand mij schreef: ze verkiezen het ‘parcours’ boven het ‘discours’. En hij legt uit: *“Bij een parcours gaan we samen op weg – met vallen en opstaan. Het beeld dat daarbij past is dat van de pelgrim: het leven is een pelgrimage. Bij discours wordt geloof voorgesteld als een vaststaande leer, die via eenzijdige vorming/catechese/catechismus moet worden overgedragen. Niet dat de inhoud niet belangrijk is, maar jongeren willen die liever ‘gaandeweg’ en als pelgrim ontdekken.”*

29. Ik voeg nog een woord toe in verband met **de ouderen**. Mensen die uit jongere Kerken komen staan versteld over onze ouder wordende westerse Kerk. Dit is de grote groep van onze leden en de grote groep in heel onze westerse samenleving. Maar het zijn vaak ook diezelfde mensen uit andere culturen die

## Accenten

### 1. Synodaliteit, subsidiariteit en collegialiteit

12. Het woord synodaliteit wordt vandaag vaak gebruikt. Het is een mooi en enthousiasmerend begrip, want het verwijst naar ‘de mede-verantwoordelijkheid en deelname van het hele volk van God aan het leven en de zending van de Kerk: alle gelovigen zijn op grond van hun doopsel geroepen en gezonden om de Kerk mee op te bouwen.’ Ook al hebben we nog een lange weg te gaan naar dat samen-op-weg-gaan, de beste manier om vooruitgang te maken is: de synodaliteit concreet maken en beleven.

13. In vele gesprekken van de jongste maanden heb ik het verlangen horen klinken om de synodaliteit beter toe te passen zowel op het diocesane beleidsniveau als in de nieuw gevormde parochies. Zowel de dekenvergadering als de priester raad verlangen het. Ook vele diakens, parochieassistenten, andere medewerkers en vrijwilligers vragen het. In zekere zin is het principe eenvoudig. Bij al wat wij doen moeten we ons de vraag stellen: in hoeverre houden we effectief rekening met allen die erbij betrokken zijn? Kregen ze de nodige inlichtingen? Hebben we hun gevraagd wat zij denken of voelen? Hebben ze deel kunnen nemen in het proces dat tot de beslissing heeft geleid?

14. Soms wordt dan het principe van de subsidiariteit aangehaald, samen met de vraag naar meer decentralisering, om ruimte te laten voor eigen accenten en eigen vormgeving. Tegelijk wordt ook geregeld de vrees uitgedrukt dat de afwezigheid van beleid alleen maar leidt tot onnodig getreuzel of dat het diocesane beleid aan duidelijkheid mist en zich de handen wast

door de vragen door te sturen naar de parochies in plaats van de pastorale opties voldoende te stroomlijnen. Dan gaat iedereen gewoon doen wat hij wil. Op de duur begrijpen de gelovigen het dan niet meer. Men heeft de indruk dat beslissingen willekeurig genomen worden. Waarom mag de ene pastoor aanblijven na 75 jaar en de andere niet? Waarom moet de ene vrij vlug veranderen van parochie en mag de andere zo lang blijven? De vraag hierbij is steeds: wie draagt er ten slotte de eindverantwoordelijkheid?

15. In een bisdom ligt de eindverantwoordelijkheid bij de bisschop. Hij maakt zelf deel uit van het bisschoppencollege: hij moet handelen in een geest van collegialiteit met de ander lokale bisschoppen en zelfs de bisschoppen van de universele kerk (naar gelang de zaken waarover het gaat). Tegelijkertijd is hij de herder van de lokale Kerk die hem is toevertrouwd: hij draagt de zorg voor de eenheid van de gelovigen en geeft leiding in de verschillende activiteiten die de Kerk opbouwen.

16. Als we de termen synodaliteit en collegialiteit willen vertalen in een concrete kerkelijke *modus vivendi*, een manier van leven en handelen, dan denk ik dat we de omschrijving van paus Franciscus van de term synodaliteit als leidraad kunnen nemen: *“Een synodale Kerk is een Kerk die luistert, die zich realiseert dat luisteren meer is dan eenvoudigweg horen. Het is een wederkerig luisteren, waarbij iedereen iets te leren heeft. Het gelovige volk, het college van bisschoppen, de bisschop van Rome, allen luisteren naar elkaar, en allen luisteren naar de Heilige Geest, de ‘Geest der waarheid’ (Joh 14, 7), om te weten te komen wat Hij ‘tot de kerken zegt’ (Apg 2, 7)”*.

dienstwetenschappen en lerarenopleiding vak r.-k. godsdienst samen te brengen. De bedoeling is hen te leren kennen, hen te bemoedigen en hen te doen ervaren dat ze vitaal zijn voor de Kerk. We moeten daarna zien hoe wij hen kunnen motiveren om de Kerk met ons mee op te bouwen.

26. Het is belangrijk jongeren samen te brengen die elkaar niet kennen en dat ook niet zouden kunnen omdat ze opgesloten blijven in de cirkel van hun eigen taalgroep of cultuur. Om daarin te slagen moet er waarschijnlijk een voorafgaande stap gebeuren: hun eigen culturele en religieuze gemeenschappen ontmoeten. En dan stilaan zien hoe wij die jongeren specifiek kunnen ontvangen en begeleiden. De verschillende culturen in ons bisdom zouden niet langer naast elkaar moeten leven, maar elkaar bevruchten. De verscheidenheid is een rijkdom.

27. Kort na mijn bisschopswijding heb ik voor de organisatie van de dekenatsbezoeken een paar suggesties gedaan, waaronder de volgende: toon mij wat er voor en met jongeren gebeurt in het dekenaat. Ik kan gelukwensen voor wat er al gerealiseerd is en aanmoedigen als er te weinig gebeurt. Natuurlijk hebben we in ook onze Kerk een ouder wordende groep van medewerkers. Vrijwilligers met een lange staat van dienst hebben het soms moeilijk om de fakkel door te geven. Ze houden het liever bij het bekende. Dat is heel menselijk. Het ligt een beetje in de natuur van het ouder worden. Of men wacht met ongeduld tot jongeren aankomen, maar eens ze er zijn is het moeilijk om hen het nodige vertrouwen en de nodige vrijheid te geven. Ze mogen het huis helpen poetsen, maar ze krijgen de sleutels niet. We hebben liever dat ze doen wat wij steeds deden, in plaats van hen risico's

De grote vragen van het leven houden hen evenzeer bezig als vroeger. Dat merken de (godsdienst)leerkrachten in de scholen. En over die vragen kunnen we met hen vanuit het Evangelie in gesprek gaan. Wel is de negatieve sociale druk om geloof op een publieke, kerkelijke manier te beleven vaak groot voor hen. Het zou verkeerd zijn te denken dat we strategieën moeten uitvinden om ze opnieuw in de kerk te krijgen. Het geloof is geen kwestie van strategie. Wel moeten we vanuit de kerk-gemeenschap contact met hen zoeken, met een uitnodiging, een aanbod. Iemand schreef hierover: *“We moeten hen de ruimte geven om te kiezen”*.

24. Ons bisdom kent een goede traditie van jeugdpastoraal, met IJD-medewerkers die jongeren via allerlei initiatieven proberen te laten proeven van ons geloof en plaatselijke werkingen ondersteunen. We hebben in ons bisdom voorbeelden van geslaagde jongerenwerking. De Sint-Michielsbeweging doet het puik en ik ben blij dat ze in ons bisdom actief zijn. Op verschillende plaatsen zijn er Jokri-groepen die jongeren een plek bieden om ‘thuis’ te komen. Er zijn goede contacten met school-directies en schoolbesturen, met leerkrachten en in het bijzonder de leerkrachten r.-k. godsdienst. Er wordt goed werk gemaakt van schoolpastoraal. Ik heb veel waardering voor de jeugdbewegingen. Het hangt allemaal veel af van de personen die zich erin engageren. Het hangt ook af van het onthaal dat ze krijgen in hun lokale gemeenschap. Maar die jongeren en hun begeleiders wil ik op het spoor komen, bemoedigen en eventueel samenbrengen voor ontmoeting, dialoog en vorming.

25. Ik heb de idee gelanceerd om de studenten theologie, gods-

17. Synodaliteit gaat dus om iets anders dan een proces van democratische besluitvorming waarbij iedereen zijn of haar eigen stem inbrengt en de meerderheid beslist. Het gaat om een zorgzaam luisteren en onderscheiden wat de Kerk moet doen om haar zending vandaag gestalte te geven, in overeenstemming met Gods bedoeling. En dat luisteren is dus een opdracht voor iedereen. En de eerste naar wie iedereen moet luisteren is Gods Geest.

18. Als ik dat toepas op mijn taak als bisschop van Gent, dan denk ik dat de synodaliteit alleen maar kan werken als de bisschop inderdaad blijkt geeft van luisterbereidheid en luisterbekwaamheid. Alleen dan zullen er minder spanningen zijn tussen wat er leeft ‘aan de basis’ en ‘in het bisdom’. De bisschop zet inderdaad de lijnen uit. Maar de voorbereiding, de bespreking en de uitwerking daarvan moeten *echt* synodaal gebeuren. Dat veronderstelt onder andere duidelijke procedures in de besluitvorming. Met elkaar in dialoog gaan, en samen gelovig leren onderscheiden zijn even belangrijke elementen.

19. Op het niveau van de parochies vormen de dekenale ploeg, de parochieploeg, het parochiaal beraad en het werkoverleg tussen de vrijgestelden belangrijke instrumenten in het groeien naar een meer synodale cultuur. Op het niveau van ons bisdom kunnen de deken-vergadering, de priesterraad en de pastorale raad een belangrijke rol spelen. Als adviesraden duidelijk gerespecteerd en gehoord worden, dan spelen ze in praktijk wel een rol in de besluitvorming. Ik hoop dat we de twee raden (waarvan de tweede nog opnieuw opgericht en samengesteld zal worden) nieuw leven kunnen inblazen. De herziening van de

statuten wil daartoe bijdragen, maar volstaat natuurlijk niet. Om te slagen moeten we komen tot een mentaliteitsverandering waarin de tegenstelling tussen ‘het bisdom’ en de ‘mensen van het terrein’ verdwijnt (zoals tussen ‘het bisdom’ en de ‘religieuze congregaties’). We moeten ook werken aan de strijd tegen roddel, verdachtmaking, afgunst ... Kwaadsprekerij is een universele plaag. De paus heeft er een echt strijdpunt van gemaakt. Hij herhaalde het enkele maanden geleden: *“Roddel is (nog) erger dan corona. Laten we proberen niet te roddelen. Wanneer we een fout, tekortkoming of wangedrag bij iemand zien, is het eerste dat in ons opkomt, het aan anderen vertellen. Maar roddels verdelen de Kerk, drijven broeders uiteen en tasten de gemeenschap aan”* (Zondags middaggebed op het Sint-Pietersplein, 6 september 2020). Wij kennen dat ook in ons bisdom en het veroorzaakt veel kwaad en lijden. Ik observeer dat men elkaar te veel in categorieën duwt en die categorieën zijn nooit gemaakt op de maat van iemands kwaliteiten, maar van zijn (soms alleen maar vermoede of verzonnen) tekorten. Dat maakt het vertrouwen kapot. Maar wat kunnen we doen zonder vertrouwen in elkaar? We geven te veel toe aan menselijke berekening en te weinig aan de liefde.

20. Vertrouwen veronderstelt voldoende contact. Daar moet zeker nog meer aan gewerkt worden. Ik wens dat het bisschops-huis en het Sint-Baafshuis echte onthaalcentra worden waar iedereen zich welkom en gewaardeerd voelt. We kunnen daar zeker toe komen. Maar we moeten daartoe ook enkele clichés ten grave dragen.

21. Voorzichtig werd mij gevraagd of een diocesane synode denkbaar is. Ik weet echt niet of mij dat nog zou kunnen gegeven zijn in de vier jaar die mij resten. Zo’n synode vraagt immers een intense – meestal eerder lange – voorbereiding en een serieuze opvolging. Voor die twee lijkt mijn episcopaat te kort. We moeten in ieder geval niet wachten om ernstig werk te maken van de synodale cultuur waartoe paus Franciscus oproept.

## **2. Aandacht voor jongeren, ouderen en vrouwen in de Kerk**

22. Laat mij beginnen met **de vrouwen in de Kerk**, niet alleen omdat ze nog te vaak een vergeten groep zijn, maar ook omdat zij op vele terreinen heel trouwe medewerkers zijn met een groot engagement. De strijd om hen een rechtmatige plaats te geven in de organen waar de beslissingen worden genomen, is helemaal niet gestreden. Dat probleem bestaat niet alleen in de Kerk: de te grote afwezigheid van de vrouw in leidinggevende posities is een probleem in heel de maatschappij. Het is belangrijk dat we in de Kerk ernstig werk maken van een minder klerikale en meer diverse cultuur, waarbij de verantwoordelijkheden en de beslissingsmacht meer gedeeld worden. Ook in ons bisdom wil ik de zorg voor meer diversiteit op alle niveaus ter harte nemen en daarbij vrouwen betrekken. Ik hoop hier echt een beetje vooruitgang te kunnen maken in de volgende jaren.

23. Steeds wordt herhaald dat **de jongeren** de toekomst zijn. Ook dat ze moeilijk te bereiken zijn. Maar is dat echt zo? Wellicht vind je de jongeren niet meer waar je ze vroeger mocht verwachten. Maar ze zijn er wel en het is een vooroordeel te denken dat ze allemaal onverschillig staan tegenover het geloof.